

Mánudaginn 4. maí 1964.

Nr. 92/1963. **Gunnólfur Sigurjónsson**
(Guðmundur Ingvi Sigurðsson hrl.)
gegn
Jónasi Guðmundssyni
(Ólafur Þorgrímsson hrl.).

Dóمندur:
hæstaréttardómararnir Þórður Eyjólfsson, Gizur Bergsteinsson
og Jónatan Hallvarðsson og prófessorarnir Magnús P. Torfason
og Theodór B. Línđal.

Ómerking og heimvísun.

Dómur Hæstaréttar.

Máli þessu hefur verið skotið til Hæstaréttar með stefnu 16. júlí 1963, að fengnu áfrýjunarleyfi 11. s. m.

Í Hæstarétti hefur komið fram, að samdómsmenn í hér-
aði, þeir Sigurgestur Guðjónsson og Valdimar Leonhardsson,
höfðu verið dómkvaddir hinn 18. maí 1960 til að fram-
kvæma mats- og skoðunargerð á bifreiðinni R 7338 í sam-
bandi við þann ágreining aðilja, sem málið snýst um. Skoð-
uðu þeir bifreiðina hinn 10. júní 1960 og gáfu rannsóknar-
lögreglu síðan skýrslu um skoðunina, en ekki luku þeir
matsgerð. Gögn um dómkvaðningu komu ekki fram í máli
þessu fyrir bæjarþingi Reykjavíkur, og var dómsformanni
ekki um hana kunnugt. Þar sem skoðunar- eða matsmaður
í máli má ekki eiga dómarasæti í því, sbr. 4. tölulið 36. gr.
laga nr. 85/1936, verður að ómerkja málið frá og með
þinghaldi 9. febrúar 1963 og svo héraðsdóminn og vísa
málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálag-
ningar af nýju.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti falli niður.

Dómsorð:

Meðferð málsins frá og með þinghaldi 9. febrúar
1963 og svo héraðsdómurinn eiga að vera ómerk, og

er málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsuppsögu af nýju.

Málskostnaður fyrir Hæstarétti fellur niður.

Dómur bæjarþings Reykjavíkur 18. marz 1963.

Mál þetta, sem dómtekið var 14. þ. m., hefur Jónas Guðmundsson tollþjónn, Reykjavík, höfðað með stefnu, birtri 27/2 1962, gegn Gunnólfi Sigurjónssyni, Sólvallagötu 45, Reykjavík, aðallega til að fá hann dæmdan til að þola riftingu á kaupum á Mercedes-Benz bifreið, árgerð 1955, skrásett sem R 7338, er hann keypti af stefnda 17. febrúar 1960, og til endurgreiðslu á kaupverði hennar, kr. 140.000.00, þannig að stefnandi fái endurgreiddar í peningum kr. 90.000.00 með 9% ársvöxtum frá 17. febrúar 1960 til greiðsludags, svo og að honum verði afhent að kostnaðarlausu kvittað skuldabréf það, að eftirstöðvum kr. 60.000.00, sem stefnandi gaf út í sambandi við kaup nefndrar bifreiðar. Til vara krefst stefnandi þess að fá greiddar kr. 80.000.00 í skaðabætur með 9% vöxtum frá 17. febrúar 1960 til greiðsludags.

Þá krefst stefnandi í báðum tilfellum málskostnaðar úr hendi stefnda að skaðlausu samkvæmt mati réttarins.

Stefndi hefur krafizt sýknu og málskostnaðar úr hendi stefnanda að mati réttarins.

Samkomulag er það með málsaðiljum að ganga fram hjá sáttanefnd. Sáttatilraunir hér fyrir dómstólnum hafa eigi borið árangur.

Málavextir eru þeir, er nú skal greina:

Hinn 9. marz 1959 seldi Sölunefnd varnarliðseigna f. h. Viðskiptamálaráðuneytisins bróður stefnda, Sverri Sigurjónssyni rafvirkja, Sólvallagötu 5, hér í bæ, bifreið af gerðinni Mercedes-Benz 300 frá árinu 1955 á kr. 136.000.00, og hinn 2. maí sama ár var bifreiðin skráð sem R 7338 á nafn Sverris í bifreiðaskrá Reykjavíkur.

Vél bifreiðarinnar var úrbrædd, þegar Sverrir festi kaup á henni, og kveður hann, að svo hafi verið á þremur stimpilstangalegum, en hann hafi ekki orðið var við aðra galla á vélinni.

Sverrir fékk Símon Gunnlaugsson Melsted rafvélavirkja, Rauðarárstíg 3, hér í bæ, til að gera við vél bifreiðarinnar, og aðstoðaði Sverrir hann við viðgerðina. Fór hún fram í bifreiða-

skúr við Fornhaga 20 hér í bæ, skömmu eftir að Sverrir eignaðist bifreiðina.

Símon hefur ekki réttindi bifvélavirkja, en rafvélavirkja, og kveðst hann hafa stundað nokkuð í hjáverkum viðgerðir bifreiða, einkum véla þeirra. Hann kveðst hafa tekið vél fyrrgreindrar bifreiðar í sundur, og hafi þá komið í ljós, að tvær eða þrjár legur hennar voru úrbræddar. Ályktuðu þeir Sverrir, að bifreiðinni hefði verið ekið olíulausri. Kveðst Símon hafa leitað upplýsinga hjá skólabróður sínum, Trausta Þorleifssyni bifvélavirkja, Einholti 7, hér í bæ, sem lært hefur hjá Þóri Jónssyni bifvélavirkja, hér í bæ, um viðgerð vélarinnar og farið til hans með mælingu af sveifarásnum til athugunar á því, hvort myndi þurfa að renna hann. Símon kveðst ekki muna, hvernig orð féllu milli þeirra, þegar þeir ræddu málið, en niðurstaðan varð sú, að hann renndi ekki sveifarásinn, heldur þrengdi legurnar. Segir hann, að legurnar hafi verið úrbræddar þannig, að hvítmálmslagið var brætt úr, og undir því var koparlag, og hreinsaði hann það upp og felldi að sveifarásnum, þannig að legan var notuð sem koparlega. Símon kveður, að Trausti hafi ekki skoðað bifreiðina, og hafi hann ekkert fylgzt með viðgerð hans á vél hennar.

Trausti Þorleifsson kveðst hafa lært bifvélavirkjun hjá nefndum Þóri Jónssyni, og eftir að hann lauk prófi í þeirri grein í júní árið 1959, kveðst hann hafa unnið um nokkurn tíma sem bifvélavirki hjá vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. Á þeim tíma hefði fyrrgreindur Símon, sem er kunningi hans, komið til hans og sagt honum frá því, að hann væri að gera við vél úr Mercedes-Benz bifreið, og jafnframt hefði hann sýnt honum legubakka úr bifreið og leitað álits hans um viðgerð á vél þeirri, sem legubakkinn var úr. Kveður Trausti, að lega sú, sem Símon sýndi honum, hafi ekki verið úrbrædd, og hafi hún virzt vera að öllu leyti í lagi. Símon hafi spurt hann að því, hvort hann ætti að hafa leguna lausa eða stífa utan um sveifarásinn, og hafi hann ráðlagt Símon að hafa hana fremur lausa. Trausti kveðst hvorki hafa séð umrædda bifreið né sveifarás hennar. Trausta minnir, að hann hafi atyrt Símon fyrir að vera að „fúska“ við svona viðgerð, þar eð hann væri ekki bifvélavirki, heldur rafvirki, en Símon kveðst ekki minnast þessa.

Símon Gunnlaugsson Melsted kveður, að viðgerðin á vél bifreiðarinnar hafi getað talizt fullnægjandi, og Sverrir Sigurjóns-

son kveður, að bifreiðin hafi síðan virzt vera í ágætu lagi og verið í stöðugri notkun.

Nokkru fyrir eða um áramótin 1959—1960 seldi Sverrir bróður sínum, stefnda Gunnólfi Sigurjónssyni, bifreiðina fyrir liðlega það verð, sem Sverrir hafði keypt bifreiðina á, en sala þessi var ekki tilkynnt til yfirvalda. Stefndi kveður, að bifreiðin hafi þá verið í góðu lagi.

Í febrúar 1960 vildi stefndi selja bifreiðina og sneri sér af því tilefni til Litlu bílasögunnar í Tjarnargötu 5, hér í bæ. Stefndi, Jónas Guðmundsson, sá bifreiðina þar, en hann hafði hug á bifreiðakaupum. Sýndi stefndi honum síðan bifreiðina, og varð úr, að Jónas keypti hana hinn 17. febrúar og fékk afsal fyrir henni, sem Sverrir Sigurjónsson var áður búinn að undirrita til notkunar fyrir stefnda. Kaupverð bifreiðarinnar var kr. 140.000.00, og greiddi Jónas út í reiðufé kr. 60.000.00, en fyrir eftirstöðvunum, kr. 80.000.00, gaf hann út skuldabréf, að fjárhæð kr. 90.000.00, sem hann mátti innleysa með kr. 80.000.00, ef hann greiddi það að fullu 5. september 1960.

Jónasi og eiginkonu hans, Edith Camillu Guðmundsson, sem aðstoðaði hann við kaup bifreiðarinnar, ber ekki saman við stefnda um atvik að bifreiðarkaupunum, og þykir því gleggst að rekja framburð hvers aðilja sérstaklega.

Jónas Guðmundsson og kona hans, Edith Camilla, bera, að þau hafi skoðað bifreiðina hinn 16. febrúar og litizt vel á hana, og hafi Jónas haft orð á því við stefnda, að rétt væri að láta fagmann í bifreiðaverkstæðinu „Ræsi“ líta á vél bifreiðarinnar, en stefndi hafi þá sagt, að þeir í „Ræsi“ myndu bara skemma bifreiðina, enda væri ástæðulaust að láta skoða vél hennar frekar, þar eð hún hefði þá skömmu áður verið tekin upp í véla-verkstæði Þóris Jónssonar & Co., og væri vélin því í ágætu standi. Stefndi hafi enn fremur sagt honum, að ekkert myndi verða úr sölu bifreiðarinnar, ef hún yrði skoðuð í „Ræsi“. Jónas hafi fengið kunningja sinn, Jónas Kjerúlf bifreiðarstjóra, til að reyna bifreiðina í akstri, og eftir þá reynsluferð hafi Kjerúlf talið áhættulaust að kaupa bifreiðina, er þá reyndist í góðu lagi, og þá tekið tillit til þess, að verkstæði Þóris Jónssonar & Co. hefði yfirfarið vélina. Hinn 17. febrúar, sem var fimmtudagur, hafi Jónas keypt bifreiðina, og hafi stefndi við afhendingu hennar bætt olíu og frostlegi á hana og ekið henni að Lynghaga 4, hér í bæ, þar sem dóttir Jónasar bjó. Síðar í rannsókn málsins hefur Edith Camilla breytt framburði sínum á þann veg, að

þau hjónin hafi hugleitt bifreiðarkaupin í nokkra daga, eða frá laugardegi til miðvikudags, er bifreiðin hafi verið keypt.

Jónas Andræsson Kjerúlf iðnverkamaður, Reykholti í Borgarfirði, reyndi bifreiðina í akstri 16. febrúar 1959 að beiðni Jónasar Guðmundsson, áður en hann festi kaup á henni, og var þá í bifreiðinni auk stefnda maður að nafni Jón Jónsson. Ók Jónas Andræsson bifreiðinni frá Bræðraborgarstíg vestur á Sel-tjarnarnes og til baka aftur á Hringbraut. Hann kveðst ekkert óeðlilegt hafa fundið við bifreiðina í akstrinum, og virtist honum hún „vinna“ á eðlilegan hátt, og hafi hann ekkert séð á vélinni, er hann leit lauslega yfir hana, sem benti til bilunar þar. Þá kveðst Jónas Andræsson muna það fyrir víst, að stefndi hafði á orði í ökuferð þessari, að nýlega hefði verið gert við úrbrædda vél bifreiðarinnar á vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. Kveðst Jónas Andræsson, að ökuferðinni lokinni, hafa skýrt Jónasi Guðmundsson frá því, hvað stefndi hafði sagt honum um viðgerðina á vél bifreiðarinnar. Jónas Andræsson kveðst hafa hið meira próf bifreiðarstjóra.

Jón Jónsson sendibílstjóri, Goðheimum 12, hér í bæ, sem var farþegi í bifreiðinni í fyrrgreindri ökuferð, kveðst ekki hafa orðið var við, að bifreiðin væri á einhvern hátt gölluð. Þá kveðst hann muna fyrir víst, að stefndi hafði það á orði við þetta tækifæri, að vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. hefði þá nýlega tekið upp vél bifreiðarinnar vegna skemmda á legum, eða vegna þess að bifreiðin hefði „slegið úr legum“, eins og stefndi hafi komiðt að orði. Stefndi hafi ekki nafngreint mann þann eða menn þá, sem viðgerðina hefðu framkvæmt.

Stefndi hefur hins vegar borið það, að hann hafi „komizt í samband“ við Jónas Guðmundsson og konu hans hinn 10. febrúar. Kveðst hann hafa skýrt þeim hjónum frá ástandi bifreiðarinnar, eins og það þá væri, þ. e. að hún væri í ágætu lagi. Sverrir bróðir hans hefði keypt bifreiðina hjá Sölunefnd varnarliðseigna og að vél bifreiðarinnar hefði þá verið úrbrædd og á hvern hátt hefði verið gert við vélina og hverjir það hefðu framkvæmt, þ. e. Sverrir og Símon Melsted, sem báðir voru ófaglærðir, en þó með einhverri leiðsögn starfsmanns Þóris Jónssonar & Co.

Stefndi kveður, að Edith Camilla hafi af þessu tilefni sagt sér, nokkru eftir að til tals kom, að Jónas keypti bifreiðina, að hún hefði haft samband við verkstjóra hjá Þóri Jónssyni & Co. og spurzt þar fyrir um, hvað kosta myndi að taka upp

vél Mercedes Benz bifreiðar, og hafi hún fengið þau svör, að slík viðgerð myndi trúlega kosta 8—10 þúsund krónur. Hafi konan aflað sé þessara upplýsinga í því sambandi, ef viðgerð þeirra Sverris og Símonar á vél bifreiðarinnar reyndist haldlítil.

Þá kveður stefndi, að Edith Camilla hafi trúað sér fyrir því, að hún hefði spurzt fyrir um bifreiðina í Ræsi h/f, sem hefur umboð fyrir Mercedes Benz bifreiðar, og enn fremur hafi hún sagt honum, að hún hefði leitað upplýsinga um bifreiðina hjá þeim ráðherra, sem muni hafa haft umráð hennar, áður en hún var seld hjá Sölunefnd varnarliðseigna.

Stefndi hefur mótmælt því sem röngu í framburði þeirra hjóna, að hann hafi sagt, að vél bifreiðarinnar hefði verið tekin upp í vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co., og að ekkert myndi verða úr sölu bifreiðarinnar, ef hún yrði skoðuð í Ræsi, og hefur haldið fast við það, að hann hafi einungis sagt þeim hjónum, að menn þeir, sem hefðu gert við vél bifreiðarinnar, hefðu fengið leiðsögn starfsmanns hjá greindu fyrirtæki, og enn fremur hafi hann boðið hjónunum að láta skoða bifreiðina, svo vel sem þau lysti, fyrir kaupin.

Enn fremur hefur stefndi neitað því, að hafa sagt Jónasi Andræssyni, er hann reyndi bifreiðina, að nýlega hefði verið gert við úrbrædda vél hennar á vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. eða verkstæði þetta hefði nýlega tekið upp vél hennar, vegna þess að hún hefði „slegið úr legum“. Hins vegar hafi hann sagt Jónasi Andræssyni í þetta skipti, að gert hefði verið við úrbrædda vél bifreiðarinnar í samráði við mann eða menn frá greindu vélaverkstæði. Enn fremur kveðst stefndi hafa skýrt honum og Jóni Jónssyni frá því, hvernig viðgerðin á vélinni hefði verið framkvæmd og af hverjum, þ. e. bróður hans og Símon Melsted. Í þessu sambandi hafi Jónas Andræsson sagt, að honum stæði það ekki svo fyrir þrifum með bilun bifreiðarinnar, að hann gæti ekki ekið henni svo sem í 1—2 ár, en öðru máli gegndi með dóttur Jónasar Guðmundssonar, sem væri viðvaningur í bifreiðaakstri.

Stefndi hefur haldið fast við það, að ein vika hafi liðið, frá því kaup bifreiðarinnar komust fyrst til tals við þau hjónin og þar til af þeim varð.

Jónas Andræsson kveðst ekki muna eftir fyrrgreindum orðum, sem hann hefur eftir honum eða kveðst hafa sagt honum, og minnst hann þess ekki, að nafn dóttur Jónasar Guðmundssonar hafi borið þá á góma. Þá kveðst hann ekki minnst þess,

að stefndi nafngreindi menn þá, sem gert hefðu við hina úrbræddu vél.

Þá kveðst Jón Jónsson ekki minnst þess að hafa heyrt Jónas Andrésen segja, að hann gæti sem best ekið bifreiðinni í 1—2 ár með þannig vél, en að það væri verra fyrir viðvaning að gera það, og minnst hann þess heldur ekki, að nafn dóttur Jónasar Guðmundssonar hafi borið á góma í þessu sambandi.

Jón Haukur Baldvinsson loftskemtamaður, Sólheimum 35, og Leifur Anton Ólafsson aðstoðarmaður, Njarðargötu 33, báðir hér í bæ, svo og Gísli Sigurbjörnsson aðstoðarmaður, Víðihvammi 18, Kópavogi, unnu í Litlu bílasölunni í Tjarnargötu 5 á greindum tíma.

Jón Haukur kveður, að Jónas Guðmundsson og kona hans hafi velt fyrir sér kaupunum á nefndri bifreið í að minnsta kosti eina viku, áður en þau endanlega urðu, og Leifur Anton minnir, að nokkrir dagar hafi liðið, frá því að þau hjónin hugleiddu bifreiðarkaupin og þar til þau voru endanlega gerð. Þá minnir Leifur Anton, að kona Jónasar hafi haft á orði að láta skoða bifreiðina, og Jón Hauk minnir, að bæði kaupandi og seljandi bifreiðarinnar hafi ákveðið að láta skoða hana í verkstæðinu Ræsi h/f.

Gísli Sigurbjörnsson kveðst muna það, að þau hjónin veltu bifreiðarkaupunum fyrir sér í nokkra daga, svo og vita til þess, að konan hafi hringt margoft til Litlu bílasölu til að ræða væntanleg kaup á þessari eða öðrum bifreiðum, og hafi hann átt að minnsta kosti tvö símtöl við konuna út af kaupum margnefndrar bifreiðar, áður en af þeim varð. Konan hafi við það tækifæri sagt, að hún hefði leitað upplýsinga um bifreiðina í bifreiðaverkstæðinu Ræsi h/f, og enn fremur kveðst Gísli hafa heyrt eftir samstarfsmönnum sínum, að hún hefði snúið sér til þess ráðherra, sem hafði áður umráð bifreiðarinnar, í sama skyni, og ráðherrann þá vísað henni á Ræsi h/f. Gísli minnst þess ekki, að konan hefði orð á því, að vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. hefði gert við bifreiðina. Þá kveðst hann ekki hafa vitað, í hvaða ástandi vél bifreiðarinnar var, þegar hún var til sölu í Litlu bílasölunni, og minnst hann þess ekki, að seljandi bifreiðarinnar orðaði það, að vél hennar væri úrbrædd og að gert hefði verið við hana, enda hafi 500 verið á skrá í bifreiðasölunni og því illgerlegt að muna eftir nokkurri einstakri bifreið, nema sérstaklega hefði staðið á, en hann tekur fram, að hann hefði talið það vera skyldu sína að skýra frá slíku

ástandi bifreiðarinnar, hefði honum verið kunnugt um það.

Edith Camilla kveðst hins vegar ekki minnst þess að hafa átt símtöl við starfsmenn Litlu bílasölnunnar fyrir bifreiðar-kaupin út af þeim eða í annan tíma haft það á orði við bílasalana að láta skoða bifreiðina í Ræsi, en á hinn bóginn hafi hún hringt til þeirra einu sinni eða tvisvar, eftir að þau hjónin lentu í málaferlum út af kaupum bifreiðarinnar, og þá til að leita upplýsinga um það, hvernig auglýst hafi verið ástand hennar. Þá kveðst hún ekki hafa átt tal við ráðherra um bifreiðina, og engum skýrt frá því, að svo hafi verið. Loks hefur Edith Camilla borið, að bifreiðin hafi skemmzt á bretti og höggvara, eftir að þau hjónin eignuðust hana, og hafi tengdasonur þeirra þá ekið henni.

Bæði Jónasi Guðmundssyni og Edith Camillu, konu hans, ber saman um það, að bifreiðin R 7338 var óhreyfð fram til 30. marz eða 1. apríl 1960, að því frátöldu, að kunningi Jónasar ók henni eilítið um götur bæjarins nokkrum dögum eftir kaupin.

Hinn 1. apríl var dóttir þeirra hjóna búin að fá ökuréttindi, og fékk móðir hennar þá stefnda til að setja bifreiðina í gang fyrir dóttur sína og skýra fyrir henni notkun hennar í þeim tilvikum, sem með þurfti.

Stefndi hefur tekið fram í þessu sambandi, að við sölu bifreiðarinnar hafi hann skýrt Jónasi Guðmundssyni frá því, að ef bifreiðin væri sett í gang eftir að hafa staðið ónotuð í nokkurn tíma, þyrfti að gæta nokkurrar varúðar, þannig að ræsa bæri vélina, en taka þó kveikjuhamarinn úr fyrst, og fá þannig olíuþrýstinginn upp í vélina, áður en hún færi í gang. Þannig væri kveikjuhamarinn settur aftur í bifreiðina, eftir að olíuþrýstingurinn væri orðinn eðlilegur. Stefndi kveðst ekki hafa gert þessar varúðarráðstafanir, þegar hann setti bifreiðina í gang fyrir dóttur þeirra hjóna, vegna þess að hún hafi sagt honum, að ekki væri langt síðan, að bifreiðinni hefði verið ekið. Kveðst stefndi minnst þess, að hann hafi haft á orði í þetta skipti, að einkennilegt hljóð væri í vélinni, og hafi hann sett það í samband við hljóðdeyfi bifreiðarinnar.

Margnefnd hjón hafa borið það, að dóttir þeirra hafi svo ekið bifreiðinni í fáeina daga um bæinn, en brátt hafi komið í ljós, að gangur vélar bifreiðarinnar var óeðlilegur og einkennileg hljóð í vélinni. Hinn 3. apríl var farið með bifreiðina á bifreiðaverkstæði S.Í.S. við Hringbraut hér í bæ, og þar var hún í 3—4 vikur. Kom þar í ljós, að vél bifreiðarinnar var úrbrædd.

Edith Camilla sneri sér þá til stefnda, tilkynnti honum, hvernig komið væri, og krafðist þess, að kaupin á bifreiðinni gengju til baka. Tók stefndi líklega í það í fyrstu, en er hann hafði skoðað bifreiðina næsta dag, neitaði hann að taka aftur við bifreiðinni, og kveður hann, að ástæðan hafi verið sú, að bifreiðin hafi þá verið skemmd, t. d. annað frambrettið beyglað og rifið og hitt einnig skemmt við það, að framhurðin hafi skolið á því, svo og annað afturbrettið beyglað og afturhöggvari verið rifinn frá öðrum megin, en þau hjónin neitað að láta gera við skemmdirnar, áður en hann tæki aftur við bifreiðinni.

Magnús Sigurjónsson bifvélavirki, verkstæðisformaður á bifreiðaverkstæði S.Í.S., til heimilis á Rauðarárstíg 9, hér í bæ, kveður, að komið hafi verið með bifreiðina R 7338 þangað til viðgerðar á hljóðkút o. fl., og hafi hann ráðið af ganghljóði bifreiðarinnar, að vél hennar væri úrbrædd. Kveðst Magnús hafa heyrt á tal seljanda bifreiðarinnar, þ. e. stefnda, og konu eiganda hennar, þ. e. Edith Camillu, af þessu tilefni. Hafi stefndi sagt við hana, að jafnan þyrfti að snúa vél bifreiðarinnar á viftureiminni, áður en bifreiðin væri sett í gang, eftir að hún hefði staðið óhreyfð einhvern lengri tíma, og virtist Magnúsi sem stefndi kenndi þessu um, að vélin hefði úrbræðzt, og hafi hann í því sambandi vitnað til upplýsingarits, er fylgt hafi bifreiðinni. Magnús bætir því við, að hann hafi aldrei heyrt getið um slíkar ráðstafanir í sambandi við gangsetningu bifreiða.

Grétar Árnason bifvélavirki, verkstjóri á vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co., til heimilis á Ljósvallagötu 30, hér í bæ, kveðst minnst þess, að einhvern tíma á árinu 1960 hafi kona nokkur, sem talaði með erlendum málhrein, hringt á verkstæðið til hans og spurzt fyrir um það, hvort hann vissi til þess, að vél bifreiðarinnar R 7338 hefði verið tekin upp á verkstæðinu, og skildist honum, að konan væri að spyrjast fyrir um þetta vegna væntanlegra kaupa sinna á bifreið þessari. Grétar tjáði konunni, að svo hefði ekki verið, og kveður hann sér hafa skilzt á henni, að hún hefði þegar leitað upplýsinga um bifreiðina hjá Sigþóri Guðjónssyni hjá bifreiðaverkstæðinu Ræsi h/f og verið þar vísað á verkstæði Þóris Jónssonar & Co., sem tekur upp og endurbyggir vélar fyrir Ræsi h/f. Nokkru síðar hafi sama kona hringt aftur til hans, og virtist hún þá vera orðin eigandi nefndrar bifreiðar, og kvartaði yfir því, að vél hennar væri úrbrædd eða ónýt. Konan hafi viljað fá upplýsingar um það, hvort einhver verkstæðismanna hjá Þóri Jónssyni & Co. hefði þá nýverið gert

við vél bifreiðarinnar, og kveðst Grétar hafa gefið henni sömu svör og fyrr, að ekki hefði verið gert við vélina á því vélaverkstæði, og hefði einhver af verkstæðismönnum þar annazt viðgerð á vélinni, þá væri það verkstæðinu óviðkomandi, enda hefði bifreiðin aldrei þangað komið.

Edith Camilla hefur borið það, að hún hafi tvisvar sinnum átt símtal við Grétar Árnason, og í bæði skiptin hafi það verið, eftir að Jónas, eiginmaður hennar, keypti bifreiðina R 7338. Fyrra símtalið hafi farið fram í marzmánuði, og hafi tilefnið verið að fá vitneskju um það, hvort vél, sem nýupptekin væri á vélaverkstæði hjá Þóri Jónssyni & Co., ætti það til að vera mjög þung og erfið í gang, og kveðst hún hafa spurt að þessu vegna þess, hve erfitt hafi verið að fá R 7338 í gang. Grétar hafi veitt henni þær upplýsingar, að vél þessarar bifreiðar hefði ekki verið tekin upp á nefndu verkstæði, en tekið fram, að eigendur eða fyrri eigendur bifreiðarinnar þekktu starfsmann á verkstæðinu. Seinna símtalið hafi farið fram seinni hluta aprílmánaðar. Kveðst Edith Camilla þá hafa verið búin að fá vitneskju um það frá öðru bifreiðaverkstæði, að vél bifreiðarinnar væri úrbrædd, og stefndi tjáð henni, að viðgerð vélarinnar, áður en hann seldi bifreiðina Jónasi, manni hennar, hefði einungis tekið eina kvöldstund. Hafi hún í seinna skiptið hringt í vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co. til að grennslast fyrir um það, hvort fullnægjandi væri að vinna við vélina eina kvöldstund, og Grétar þá sagt henni, að svo væri ekki, ef verið væri að taka vélina upp.

Unnsteinn Beck tollgæzlustjóri, Hagamel 27, hér í bæ, hefur borið það, að einhvern tíma seinni hluta vetrar árið 1960 hafi Jónas Guðmundsson komið að máli við hann og óskað álits hans á kaupum Mercedes-Benz bifreiðar. Átti Unnsteinn símtal við Sigbór Guðjónsson, verkstjóra í Ræsi h/f, um bifreiðina, og varaði hann við kaupum á bifreiðinni, vegna þess að hún hefði orðið fyrir vélarbilun, úrbræðslu, þegar hún var ný. Skýrði Unnsteinn síðan Jónasi frá þessu áliti Sigbórs, en Jónas kvaðst þá vera búinn að festa kaup á bifreiðinni. Unnsteinn kveður, að liðið hafi í mesta lagi 1—2 dagar milli samtala hans við Jónas, og sé möguleiki á því, að þau hafi farið fram samdægurs. Í fyrra samtalinu skildist honum á Jónasi, að kaup hans á bifreiðinni stæðu fyrir dyrum, en í seinna samtalinu, að kaup hans, þ. e. Jónasar, á bifreiðinni hefðu þegar farið fram, er þeir töluðust við í fyrra skiptið.

Sigbór Guðjónsson, verkstæðisformaður á bifreiðaverkstæðinu Ræsi h/f, Miðtúni 86, hér í bæ, hefur staðfest greindan framburð Unnsteins Becks og kveður hann, að Unnsteinn hafi skýrt honum frá því í símtalinu, að Jónas væri að hugleiða að kaupa umrædda bifreið.

Fjögur af fyrrgreindum vitnum í málinu, þ. e. bifvélavirkjarnir Trausti Þorleifsson, Magnús Sigurjónsson, Sigbór Guðjónsson og Grétar Árnason, hafa látið í ljós álit sitt á viðgerð Simonar Gunnlaugssonar Melsteds á vél margnefndrar bifreiðar, eins og hann hefur lýst viðgerðinni í framburði sínum.

Trausti og Magnús kveða, að þetta hafi einungis verið bráðabirgðaviðgerð, en ekki upptaka á vélinni, en þá sé alltaf skipt um alla slitfleti.

Sigbór kveður, að viðgerð þessi hafi, eftir lýsingunni, verið ófullnægjandi, enda hefði þurft að skipta um legur og renna sveifarás, ef með þyrfti eftir mælingu. Þá kveðst hann ekki kannast við, að það þurfi að snúa vél Mercedes-Benz bifreiðar, áður en hún sé sett raunverulega í gang, og hafi hann, sem starfar í umboðsverkstæði þeirrar bifreiðategundar, aldrei orðið var við slíkt, enda þótt bifreiðir stæðu þar vetrarlangt í geymslu.

Grétar kveður, að hér hafi einungis verið um bráðabirgðaviðgerð að ræða, og geti slík viðgerð komið að gagni, ef sveifarás er óskemmdur. Þá kveðst hann ekki kannast við, að það þurfi að snúa vél þessarar bifreiðategundar, áður en vélin sé sett í gang, þó að vélin hafi lengi verið óhreyfð. Hann telur, að kostnaður við að taka upp vél í bifreið sé ca. 7—12 þúsund krónur.

Grétar Árnason hefur einnig tekið fram, að hann hafi orðið þess var í starfi sínu, að verði eigendaskipti að bifreið, sem hefur verið í lengri tíma í eigu sama manns, og allt þá virzt vera í lagi, hafi oft komið fram fljótlega vélarbilanir, svo sem úrbræðsla. Telur hann, að þetta eigi rót sína að rekja til þess, að aksturslag og meðferð véla sé mjög misjöfn, en þó eigi vél, sem hafi næga smurningu og vatn, ekki að geta brætt úr sér af þessum sökum.

Framburðir þeir, sem nú hafa verið raktir, eru samkvæmt skýrslum, gefnum í sakadómi Reykjavíkur á öndverðu árinu 1961, en stefndi og bróðir hans, Sverrir Sigurjónsson, höfðu þá með ákæruskjali, útgefnu í Dóms- og kirkjumálaráðuneytinu 13. desember 1960, verið ákærðir fyrir meint brot gegn 248. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Með bréfi Dómsmálaráðuneytisins, dags. 12. maí 1961, var fallið frá ákæru á hendur

Sverri Sigurjónssyni, en sakamálinu haldið áfram gegn stefnda einum. Dómur í því máli var uppkveðinn í sakadómi Reykjavíkur hinn 17. október 1961. Samkvæmt þeim dómi var Gunnólfur Sigurjónsson sýknaður af öllum kröfum ákærvaldsins og allur kostnaður sakarinnar lagður á ríkissjóð.

Vitnin Jónas Andrésen Kjerúlf, Jón Jónsson, Grétar Árnason, Edith Camilla Guðmundsson og Gísli Sigurbjörnsson hafa staðfest framburði sína með eiði í sakadómi Reykjavíkur.

Hinn 21. febrúar 1963 dómkvaddi Einar Arnalds yfirborgardómari þá Finnboga Eyjólfsson bifvélavirkjameistara og Tómas Jónsson bifvélavirkja til að framkvæma skoðunargerð á bifreiðinni R 7338, þar sem eftirfarandi atriði komi fram:

- „a. Hvort mótörinn sé úrbræddur eða of rúmur á legum?
- b. Ef svo er, hvaða legum, hefur verið gert við þær áður, og þá hvernig, t. d. teknar saman?
- c. Er sveifarás slitinn eða skemmdur á annan hátt?
- d. Eru aðrir gallar sjáanlegir á mótörnum?“

Skoðunargerð matsmanna er dags. 5. marz s.l. og hljóðar svo, að loknum inngangsorðum:

- „1. Stimpilstangalegur eru allar meira og minna úrbræddar, utan lega nr. 6, sem er óskemmd. Höfuðlegur eru hins vegar óskemmdar, en dálítið slitnar.
- 2. Sveifarás er slitinn undir öllum stimpilstangarlegum, einkum sveif nr. 5, sem er bæði mjög slitin og illa rifin. Undir höfuðlegum er sveifarásinn aftur á móti lítið slitinn.
- 3. Stimpilstangalegur hafa sýnilega allar verið teknar úr og settar undir þær fólúmpýnnur, 003” að þykkt, í þeim tilgangi að þetta þær á sveifarás. En þar sem sveifarás hefur þá verið orðinn ójafnt slitinn (þ. e. „sleginn“), hafa þessar þýnnur smátt og smátt losnað undan legunum, þegar farið var að keyra vélina, og fallið niður í olíupönnuna. Höfuðlegur hefur ekki, svo séð verði, verið gert við áður.
- 4. Aðrir gallar í sambandi við sveifarás og legur vélarinnar eru ekki sjáanlegir, þegar frá er talið, að á höfuðleguklafa nr. 6 er brotið úr öðru gati fyrir stýrispinna, sem skoðunarmenn telja ekki geta valdið neinum skemmdum á vélinni.“

Stefnandi rökstyður dómkröfur sínar með því, að stefndi hafi tjáð honum við kaupin, að bifreiðin væri í góðu standi og vél hennar nýlega uppgerð á vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co., er sé viðurkennt að vera hið fullkomnasta sinnar tegundar á landinu. Hafi þessar upplýsingar verið ákvörðunarástæða fyrir

kaupunum. En nokkru síðar, þegar í ljós hafi komið, að vél bifreiðarinnar hafi verið „úrbrædd“, kveðst stefnandi hafa komið að því, að fyrrgreindar upplýsingar hafi verið rangar og bifreiðin hafi alls ekki komið inn á verkstæði Þóris Jónssonar & Co. né menn frá því verkstæði unnið að viðgerð hennar.

Samkvæmt þessu telur stefnandi, að hann eigi rétt á annað hvort að rifta kaupunum eða fá greiddar skaðabætur, hvort heldur væri eftir ákvæðum 42. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922, 1. og 2. mgr., sbr. 43. gr. sömu laga.

Stefndi styður sýknukröfu sína þeim rökum, að hann hafi alls ekki haft svik í frammi, er kaupin gerðust, né leynt stefnanda neinu, auk þess hafi kona stefnanda víða haldið uppi spurnum um bílinn, áður en hún og stefnandi hafi ákveðið að kaupa. Stefnandi hafi vitað, að stefndi hafi fest kaup á bílnum með „úrbrædda“ vél, en stefndi hefði látið gera við hana. Hafi engu verið leynt í þessu sambandi, og allir möguleikar hafi verið fyrir hendi að kanna allt það, er stefndi hafi upplýst um bílinn, enda hafi það verið rækilega gert. Fengnir hafi verið menn, þaulvanir meðferð bifreiða, til að reynsluaka bifreiðinni, áður en gert hafi verið út um kaupin. Ástæða til þess, að bifreiðin bilaði, hafi einfaldlega verið sú, að hún hafi verið látin í hendur þeirra, er nýbúnir hafi verið að læra á bíl og því lítt kunnað með bifreiðir að fara.

Þá mótmælir stefndi sem rangri þeirri staðhæfingu stefnanda, að honum hafi verið sagt, að vélin væri uppgerð á véla-verkstæði Þóris Jónssonar & Co., enda sé þetta hreinn tilbúningur af hálfu stefnanda. Sakadómsrannsókn hafi leitt í ljós, að kona stefnanda hafi spurzt fyrir um það hjá nefndu véla-verkstæði, áður en kaupin gerðust, en stefnandi hafi velt þeim fyrir sér í nokkra daga, hvort vélin hefði verið tekin þar upp, og fengið þau svör, að svo væri ekki.

Að endingu hefur stefndi við munnlegan flutning málsins andmælt vaxtakröfu stefnanda sem of hárrí.

Að áliti hinna sérfróðu meðdómenda, var viðgerð sú, er Símon Gunnlaugsson Melsted framkvæmdi á hreyfli bifreiðarinnar, alls endis ófullnægjandi og einungis til bráðabirgða, enda sést og á matsgerð þeirri, er rakin hefur verið hér að framan, að ending hennar hefur verið næsta lítil. Telja meðdómendur það hér engu skipta, þótt viðvaningar hafi verið látnir aka bifreiðinni þann tiltölulega skamma tíma, er leið frá kaupunum til þess, er gallarnir fóru að koma í ljós.

Hreyfli bifreiðarinnar var því áfátt, er kaupin gerðust, og þar sem telja verður sannað með eiðfestum framburðum þeirra Jóns Jónssonar og Jónasar Andrússonar Kjerúlfs, að stefnandi hafi skýrt svo frá við kaupin, að hreyfill bifreiðarinnar hefði nýlega verið viðgerður á vélaverkstæði Þóris Jónssonar & Co., þykja kaupin hafa komið á með svikum stefnda í merkingu 42. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup, enda er það ósannað gegn andstæðum framburði stefnanda og eiginkonu hans, að þau hafi verið búin að fá vitneskju um hið sanna í málinu, þá er kaupin gerðust.

Samkvæmt því, sem nú hefur verið rakið, verður riftunarkrafa stefnanda tekin til greina. Ber stefnda að endurgreiða stefnanda í peningum kr. 90.000.00 ásamt vöxtum, er þykja hæfilega ákveðnir 6% ársvextir frá 17. febrúar 1960 til 22. s. m., 9% ársvextir frá þeim degi til 29. desember s. á. og 7% ársvextir frá þeim degi til greiðsludags. Þá ber stefnda einnig að afhenda stefnanda að kostnaðarlausu kvittað skuldabréf það, er stefnandi gaf út í sambandi við kaupin, nú að eftirstöðvum kr. 60.000.00.

Eftir þessum málalyktum verður stefndi dæmdur til að greiða stefnanda málskostnað, er þykir hæfilega ákveðinn kr. 14.750.00.

Magnús Thoroddsen, fulltrúi yfirborgardómara, kvað upp dóm þenna ásamt meðdómendunum Sigurgesti Guðjónssyni bifvéla-virkjameistara og Valdimar Leonhardssyni bifvéla-virkjameistara.

Dómsorð:

Framangreind riftunarkrafa stefnandans, Jónasar Guðmundssonar, er tekin til greina. Stefndi, Gunnólfur Sigurjónsson, endurgreiði stefnanda í peningum kr. 90.000.00 með 6% ársvöxtum frá 17. febrúar 1960 til 22. s. m., 9% ársvöxtum frá þeim degi til 29. desember s. á. og 7% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags. Stefndi afhendi stefnanda að kostnaðarlausu kvittað skuldabréf það, er hann gaf út í sambandi við kaupin, nú að eftirstöðvum kr. 60.000.00.

Stefndi greiði stefnanda kr. 14.750.00 í málskostnað.

Dómi þessum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.